

VARELY/8755/2021

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen alueellinen linjaus ulkomaisen työvoiman käytöstä

1) Alueellisen linjauksen tarkoitus

Alueellinen linjaus ulkomaisen työvoiman käytöstä perustuu ulkomaalaislain pykälään 72 b. Alueelliset linjaukset liittyvät työntekijän oleskeluluvan myöntämiseen ja työvoiman saatavuuden arviointiin ja niissä määritellään, millä ammattialoilla ammattiluokkatasolla työvoiman saatavuus on vaikeutunut. Työntekijän oleskelulupahakemusten käsittelyyn tarvitaan työvoiman saatavuuden arvioinnin tueksi ajantasaiset alueelliset linjaukset niiltä alueilta, joilla työnteko tapahtuu.

Työvoiman saatavuus eri ammattialoilla vaihtelee alueellisten ja paikallisten työmarkkinoiden rakenteen ja tilanteen mukaan. Tämän alueellisen linjauksen tarkoitus on tukea työvoiman saatavuutta Varsinais-Suomen ELY-keskuksen alueella, huomioiden alueen työmarkkinoiden erityispiirteet. Linjauksessa annetaan tiivis kuvaus työmarkkinatilanteesta ja arvioidaan työvoiman saatavuutta seuraavan kuuden kuukauden ajalle.

2) Alueen työmarkkinatilanne ja työvoiman saatavuus

Varsinais-Suomen tammikuussa julkaistussa maakuntaennusteessa yrityselämän odotukset ovat selkeästi kohentuneet talouden viimevuotisen pohjakosketuksen jälkeen. Toimialojen välisissä kasvuodotuksissa nähtiin maakuntaennusteessa merkittäviä eroja. Liikevaihdossa selkeästi korkeimmat odotukset ovat tietotekniikka-alalle, mutta myös kaupanalalla, palvelualoilla ja teollisuudessa odotetaan positiivista vuotta 2024. Kannattavuuden paranemista ei kuitenkaan näilläkään toimialoilla odoteta tänä vuonna. Heikoimmat odotukset nähdään rakennus- ja kuljetusalalla, joissa tulevaisuuden odottamat ovat todella vaisuja. Investointien määrä on ollut Varsinais-Suomessa ilahduttavassa kasvussa, vaikka muualla maassa tilanne näyttääkin synkemmältä. Tilanne on huomattu mm. Finnveralla, jossa kerrotaan varsinkin pk-yrityksissä investointihalukkuutta löytyvän.

Varsinais-Suomessa koko viime vuoden jatkunut ja lähes lineaarinen työvoiman kysynnän heikentyminen alkoi vasta vuoden lopulla näkyä lisääntyvänä työttömyytenä ja lomautuksina. Alkuvuonna 2024 on työvoiman kysyntä piristynyt jonkin verran mutta työttömyys on lähtenyt laskemaan aika vaisusti, vaikka normaalisti työttömyyden pitäisi supistua trendinomaisesti juuri alkuvuonna. Työttömyyden voidaan arvioida pahenevan vielä, vaikka osalla toimialoista onkin kasvuodotuksia.

Työvoiman kysynnän lasku on alkuvuonna ollut toimialoista poikkeuksellisen voimakasta teollisuudessa (pl. metalliteollisuus), rakentamisessa ja muissa kaupan alan tehtävissä lukuun ottamatta myyntitehtäviä, joita on alkuvuonna ollut auki jopa enemmän kuin viime vuonna samaan aikaan. Myös SOTE-sektorilla paikkojen määrä on pudonnut selvästi viime vuodesta mutta se heijastelee enemmänkin Varsinais-Suomen hyvinvointialueen VARHA:n YT-neuvotteluja ja rekrytointikieltoja kuin poistunutta tarvetta työntekijöistä. Parhaiten alkuvuoden aikana ja viime vuonnakin ovat asemiaan maakunnassa säilyttäneet palvelualat

sekä metalliteollisuus. Kuljetus- ja logistiikkapuolella näkyy normaalisti paljon varastoitavaa ja kuljetettavaa tarjoavan rakennusteollisuuden alamäki.

Työttömyys on lisääntynyt toimialoista voimakkaimmin alkuvuodesta yllättäen SOTE-sektorilla. Myös kuljetus- ja opetusaloilla sekä teollisuudessa (pl. metalliteollisuus) on työttömien määrä lisääntynyt reilusti verrattuna vuoteen 2023. Rakennusteollisuudessa ei työttömien määrä ole noussut niin paljon kuin edellä mainituilla aloilla mutta tähän vaikuttaa ulkomaalaisen työvoiman osittainen poistuminen maasta työmaiden päätyttyä.

Työ- ja elinkeinohallinnon ylläpitämä Työvoiman tiekartta indikoi työvoimapulaa löytyvän Varsinais-Suomessa lähinnä SOTE-alan ammateista (mm. lähihoitajat, sairaanhoitajat, lääkärin, hammaslääkärit) sekä osasta alemman koulutustason ammatteja, lähinnä myynti- ja palvelusektorilta. Jos verrataan vuoden takaiseen tilanteeseen, on pula-ammattien määrä pudonnut ja kohtaannonkin voidaan katsoa parantuneen, koska työttömiä työnhakijoita on selvästi enemmän tarjolla kuin vuosi sitten ja kilpailu niistä pienempää.

Varsinais-Suomen teknologiateollisuudessa tulevaisuuden näkymät ovat, myös mm. lakkojen takia, pessimistisiä. Mm. sotien ja korkeiden korkojen aiheuttama sekava globaali tilanne aiheuttaa varovaisuutta uusien investointien tekemisessä. Osalla maakunnan yrityksistä on silti kohtuullisen hyvä tilanne, vaikka monet ovat joutuneet turvautumaan työvoimansa lomauttamisiin. Toukokuussa julkaistussa teknologiateollisuuden talousnäkymiä käsittelevässä raportissa kuitenkin uskotaan, että taloutta uhannut pahin skenaario pysytään välttämään ja vaikean alkuvuoden jälkeen suhdanteet lähtevät pikkuhiljaa paranemaan. Henkilöstömäärän odotetaan jatkavan alkuvuonna pienessä laskussa ja lomautusten määrä tulee todennäköisesti edelleen kasvamaan. Maakunnan teknologiateollisuuden kärkiyrityksistä Valmet Automotive painiskelee autoalan kansainvälisen matalasuhdanteen kanssa ja Meyer Turku odottaa koronaa seuranneen ”tilaustulpan” auki saaneen risteilijäbisneksen poikivan tilauskirjoihin jatkoa myös Turun telakalle. Vaikka ulkomaisia putkiasentajia ja ruiskumaalareita ei tarvitakaan rakennusteollisuudessa, niin laivanrakennusteollisuuden erityistarpeisiin ei kotimaasta löydy sopivaa työvoimaa.

Lääkealalla menee kohtuullisen hyvin ja osalla alan isoista toimijoista jopa vahvasti. Uusia tehtaita rakentuu, ja Turkuun perustettu lääkekehityskeskus tullaan tänä vuonna polkaisemaan kunnolla käyntiin. Isoimmista toimijoista Orionin tilanne on säilynyt positiivisena eturauhassyöpälääkkeen kehityskäyrän osoittaessa vahvasti ylöspäin, Bayernin nauttiessa uuden ja pitkälti automatisoidun tehtaan mukanaan tuomista kustannushyödyistä. Biologisten lääkkeiden valmistajalle ja hiljattain fuusioituneelle Biovianille on rakentumassa Turkuun uusi tehdas, vaikka hetkellisesti hiljentyneet markkinat hieman yrityksen kasvuvauhtia hidastavatkin.

Rakennusmarkkinoiden odottama tälle vuodelle on Varsinais-Suomen tuoreen maakuntaenusteen valossa matala. Poikkeuksellisen nopeasti noussut korko- ja kustannustaso, asuntau-kaupan hiljaiselo sekä luottopolitiikan tiukentuminen ovat iskeneet etenkin asuntorakentamiseen. Korjausrakentaminenkaan ei näytä paljon madaltavan uudisrakentamisessa kohdattua kuoppaa sen laskettua voimakkaasti lähes koko viime vuoden. Rakentaminen on kuitenkin muuttovoittoisessa Varsinais-Suomessa edelleen korkeammalla tasolla kuin maassa yleisesti ja siksi rakennusalalla koetaan myös kroonista pulaa tietynlaisista osaajista. Kasvavassa

Turussa ja muuallakin maakunnassa rakentaminen keskittyy joidenkin infrahankkeiden lisäksi lähinnä julkisten hankkeiden kuten päiväkotien ja koulujen kunnostamiseen ja rakentamiseen, vaikka isoja hankekokonaisuuksia oven takana jo odottaakin.

Vihreän siirtymän energiahankkeista maakunnassa on eniten ollut esillä Naantalın vihreän vedyn voimalaitos, joka on edennyt ympäristövaikutusten arviointiin. Hankkeen takana olevan Green North Energyn on tarkoitus saada tehdas toimintaan mahdollisesti jo vuonna 2026. Pöytyälle on suunnitteilla jätti-investointi biokaasulaitokseen, joka kuuluisi kokoluokassaan Suomen suurimpiin. Rahoitus (100-150 milj.€) laitokselle on jo varmistettu ja rakentaminen on tarkoitus aloittaa heti kun luvitus on saatu kuntoon. Rakentamaan päästäneen vuoden 2025 aikana. Maakunnassa on suunnitellun alla useita aurinkopuistohankkeita, joista suurin on rakentumassa Uudenkaupungin Kalantiin.

Varsinais-Suomen tuleva matkailukesä näyttää etukäteen arvioituna lupaavalta. Yöpymisten määrällä mitattuna Varsinais-Suomen viime kesäkausi oli vilkkain 30 vuoteen, kasvaen hyvästä edellisestä vielä kolmella prosentilla. Ensi heinäkuussa Turussa järjestetään Suomen suurimmaksi kesätapahtumaksi ennakoitu Tall Ships Race, joka keräsi edellisellä kerralla (2017) noin puoli miljoonaa kävijää. Lisäksi ohjelmassa on jokavuotinen Ruisrock, joka jo perinteisesti tultaneen myymään loppuun (yli 100 tuhatta kävijää) sekä lukuisia muita jo kohdeyleisönsä löytäneitä pienempiä tapahtumia ja festivaaleja. Myös Turun saaristoon odotetaan parempaa matkailukesää kuin kelien puolesta vaihtelevana viime kesänä ja toiveissa olisi saada sinne myös lisää ulkomaalaisia turisteja.

Suomessa toimivan työnantajan on ensisijaisesti rekrytoitava työntekijä työmarkkinoilla jo olevasta työvoimasta. Työnantajan on julkaistava ilmoitus avoimesta työpaikasta tyomarkkinatori.fi -sivuille vähintään kahdeksi (2) viikoksi, jotta voidaan selvittää, onko tehtävään saatavissa työvoimaa työmarkkinoilta. Lupaharkinnassa otetaan huomioon koko EU/ETA-alueen hakijat. Tähän linjaukseen on koottu ne ammattialat, joita voidaan alueella puoltaa ilman edellä mainittua työvoiman saatavuusselvitystä.

3) Alueellinen linjaus

Seuraavilla ammattialoilla työvoiman saatavuus alueella on vaikeutunut.

Ammattiala sekä siihen liittyvä ammattiluokka ja ammattinimikkeet esitellään listattuna ISCO-luokituksen numeroilla (ammattinimike ilmoitetaan neljän numeron tasoisena).

Ammattiala	Ammattiluokka	Ammattinimike (ja mahdolliset poikkeukset)
Maatalous- ja puutarhanhoito	61 Maanviljelijät ja eläinten kasvattajat ym.	61136 Puutarhatyöntekijä, 61213 Maatalouslomittaja, 61302 Maataloustyöntekijä, 61211 Kotieläinten hoitaja
Metalliteollisuus	31 Luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntija	31229 Työnjohtaja, muut teollisuuden alat

	72 Konepaja- ja valimotyöntekijät, asentajat ja korjaajat	721 Hitsaajat, levysepät ym. (pois lukien valimotyöntekijät 72110), 7223 Koneenasettajat ja koneistajat, 72242 Särmääjä
Ravitsemusala	51 Palvelutyöntekijät	5120 Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät, 513 Tarjoilutyöntekijät
Rakennusala	71 Rakennustyöntekijät ym. (pl. sähköasentajat)	7132 Ruiskumaalajat ja -lakkaajat, 7126 Putkiasentajat
Siivousala	91 Siivoajat, kotiapulaiset ja muut puhdistustyöntekijät	911 Koti-, hotelli- ja toimistosiivoajat ym.(pois lukien Rakennussiivoajat 91126)
Sosiaali- ja terveysala	22 Terveydenhuollon erityisasiantuntijat	221 Lääkärit, 222 Hoitotyön erityisasiantuntijat, 2261 Hammaslääkärit
	32 Terveydenhuollon asiantuntijat	322 Sairaanhoidajat, kätilöt ym., 3258 Sairaankuljetuksen ensihoitajat, 3212 Bioanalyttikko (terveys)
	53 Hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät	531 Lastenhoitajat ja koulunkäyntiavustajat, 532 lähihoitajat, muut terveydenhuollon työntekijät ja kodinhoitajat
Tietotekniikka-ala	25 Tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijat	2522 Tietojärjestelmien ylläpitäjät, 2523 Tietoverkkojen erityisasiantuntijat

4) Lisätietoja työntekijän oleskeluluvasta ja hakemusprosessista

Maahanmuuttoviraston verkkosivut:

www.migri.fi

TE-toimiston työlupapalvelut, valtakunnallinen verkkosivu:

<https://toimistot.te-palvelut.fi/tyolupapalvelut>

Ammattialojen ISCO-luokitus:

<https://www.tilastokeskus.fi/fi/luokitukset/ammatti/>

Muut tarvittavat tiedonlähteet voi lisätä tähän.

5) Alueellisen linjauksen voimassaoloaika: 15.11.2024 asti.

ELY-keskukset huolehtivat hallituksen esityksen mukaisesti siitä, että linjauksen sisällön mahdolliset muutostarpeet tarkistetaan ja päivitetään vähintään puolivuosisittain.

Lisätietoja:

Vilppu Palmberg, vilppu.palmberg@ely-keskus.fi